Signature and Name of Invigilator

1. (Signature) ________________

(Name) ________________

2. (Signature) ________________

(Name) ________________

Roll No. | | | | | | | | |

(In figures as per admission card)

Roll No. ________________

(In words)

Test Booklet No.

J—3805

PAPER—III

MARATHI

Time : 2½ hours] **[Maximum Marks : 200**

Number of Pages in this Booklet : **36** Number of Questions in this Booklet : **26**

Instructions for the Candidates

1. Write your roll number in the space provided on the top of this page.
2. Answers to short answer/essay type questions are to be given in the space provided below each question or after the questions in the Test Booklet itself.

   No Additional Sheets are to be used.
3. At the commencement of examination, the question booklet will be given to you. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as below :
   (i) To have access to the Test Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal and do not accept an open booklet.
   (ii) **Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to pages/questions missing or duplicate or not in serial order or any other discrepancy should be got replaced immediately by a correct booklet from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the question booklet will be replaced nor any extra time will be given.**
4. Read instructions given inside carefully.
5. One page is attached for Rough Work at the end of the booklet before the Evaluation Sheet.
6. If you write your name or put any mark on any part of the Test booklet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, you will render yourself liable to disqualification.
7. You have to return the Test booklet to the invigilators at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall.
8. **Use only Blue/Black Ball point pen.**
9. **Use of any calculator or log table etc. is prohibited.**
10. **There is NO negative marking.**

परीक्षार्थियों के लिए निर्देश

1. पहले पृष्ठ के ऊपर नियत स्थान पर अपना रोल नम्बर लिखिए।
2. लघु प्रश्न तथा निबंध प्रकार के प्रश्नों के उत्तर, प्रत्येक प्रश्न के नीचे या प्रश्नों के बाद में दिये हुये रिक्त स्थान पर ही लिखिये।

   इसके लिए कोई अतिरिक्त कागज का उपयोग नहीं करना है।
3. परीक्षा प्रारम्भ होने पर, प्रश्न-पुस्तिका आपको दे दी जायेगी। पहले पाँच मिनट आपको प्रश्न-पुस्तिका खोलने तथा उसकी निम्नलिखित जाँच के लिए दिये जायेंगे जिसकी जाँच आपको अवश्य करनी है :
   (i) प्रश्न-पुस्तिका खोलने के लिए उसके कवर पेज पर लगी सील को फाड़ लें। खुली हुई या बिना स्टीकर-सील की पुस्तिका स्वीकार न करें।
   (ii) **कवर पृष्ठ पर छपे निर्देशानुसार प्रश्न-पुस्तिका के पृष्ठ तथा प्रश्नों की संख्या को अच्छी तरह चैक कर लें कि ये पूरे हैं। दोषपूर्ण पुस्तिका जिनमें पृष्ठ / प्रश्न कम हों या दुबारा आ गये हों या सीरियल में न हों अर्थात किसी भी प्रकार की त्रुटिपूर्ण पुस्तिका स्वीकार न करें तथा उसी समय उसे लौटाकर उसके स्थान पर दूसरी सही प्रश्न-पुस्तिका ले ले। इसके लिए आपको पाँच मिनट दिये जायेंगे। उसके बाद न तो आपकी प्रश्न-पुस्तिका वापस ली जायेगी और न ही आपको अतिरिक्त समय दिया जायेगा।**
4. अन्दर दिये गये निर्देशों को ध्यानपूर्वक पढ़ें।
5. उत्तर-पुस्तिका के अन्त में कच्चा काम (Rough Work) करने के लिए मूल्यांकन शीट से पहले एक पृष्ठ दिया हुआ है।
6. यदि आप उत्तर-पुस्तिका पर अपना नाम या ऐसा कोई भी निशान जिससे आपकी पहचान हो सके, किसी भी भाग पर दर्शाते या अंकित करते हैं तो परीक्षा के लिये अयोग्य घोषित कर दिये जायेंगे।
7. आपको परीक्षा समाप्त होने पर उत्तर-पुस्तिका निरीक्षक महोदय को लौटाना आवश्यक है और इसे परीक्षा समाप्ति के बाद अपने साथ परीक्षा भवन से बाहर न लेकर जायें।
8. **केवल नीले / काले बाल प्वाईंट पैन का ही इस्तेमाल करें।**
9. **किसी भी प्रकार का संगणक (कैलकुलेटर) या लाग टेबल आदि का प्रयोग वर्जित है।**
10. **गलत उत्तर के लिए अंक नहीं काटे जायेंगे।**

MARATHI

मराठी

PAPER – III

NOTE: **This paper is of two hundred (200) marks containing four (4) sections. Candidates are required to attempt the questions contained in these sections according to the detailed instructions given therein.**

ही प्रश्नपत्रिका दोनशे (200) गुणांची असून तीत चार (4) विभाग आहेत. प्रत्येक विभागांतर्गत तपशीलवार सूचनांप्रमाणे सर्व प्रश्न सोडवावयाचे आहेत.

SECTION - I

विभाग - I

This section contains five (5) questions based on the following paragraph. Each question should be answered in about thirty (30) words and carries five (5) marks.

(5 x 5 = 25 marks)

या विभागात पुढील कडव्यांवर आधारित असे पाच प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नाचे उत्तर तीस शब्दांत द्यावयाचे आहे. प्रत्येक प्रश्नास पाच गुण आहेत.

(5 x 5 = 25 गुण)

काव्यदेविचा प्राण खरा
तूंच निर्झरा! कवीश्वरा !
या दिव्याच्या धुंदिगुणें
दिव्याला गासी गाणें.
मी कवितेचा दास, मला
कवी बोलती जगांतला,
परि न झरे माझ्या गानीं
दिव्यांची असली श्रेणी!
जडतेला खिळुनी राही
हृदयबंध उकलत नाहीं!
दिव्यरसीं विरणें जीव
जीवित हें याचें नांव;
तें जीवित न मिळे मातें
मग कुठुनी असलीं गीतें?
दिव्यांची सुंदर माला
ओंवाळी अक्षय तुजला!
तूंच खरा कविराज गुणी
सरस्वतीचा कंठमणि!
अक्षय तव गायन वाहे
अक्षयांत नांदत राहे!

* *

शिकवी रे शिकवी मातें
दिव्य तुझीं असलीं गीतें!
फुलवेली - लहरी असल्या
मम हृदयीं उसळोत खुल्या!
वृत्तिलता ठायीं ठायीं
विकसूं दे सौंदर्याहीं!
प्रेमझरी - काव्यस्फूर्ति
ती आत्मज्योती चित्तीं
प्रगटवुनी चवदा भुवनीं
दिव्य तिचें पसरी पाणी!
अद्वैताचें राज्य गडे!
अविच्छिन्न मग चोहिंकडे!
प्रेमशांतिसौंदर्या हीं
वेडावुनि वसुधा - माई
मम हृदयीं गाइल गाणीं
रम्य तुझ्या झुळझुळ वाणी!
आणि जसें सगळें रान
गातें तव मंजुळ गान,
तेंवि सृष्टिची सतार ही
गाइल मम गाणीं कांहीं!

1. कवीला कोणती खंत वाटते आहे?

2. कवीची जीवितविषयक कल्पना कोणती आहे?

3. कवीने निर्झराला उद्देशून 'तूच खरा कविराज' असे का म्हटले आहे?

4. कवीने निर्झराला काय शिकवण्याची विनंती केली आहे? का?

5. निर्झराने कवीला गीते शिकविली म्हणजे काय होईल?

SECTION - II

This section contains fifteen (15) questions each to be answered in about thirty (30) words. Each question carries five (5) marks.

(5 x 15 = 75 marks)

विभाग - II

या विभागात पंधरा (15) प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नाचे उत्तर सुमारे तीस (30) शब्दांत द्यावयाचे आहे. प्रत्येक प्रश्नास पाच (5) गुण आहेत.

(5 x 15 = 75 गुण)

6. महानुभावांचे ‘साती ग्रंथ ’व त्यांचे कर्ते यांची नावे लिहा.

7. वारकरी संप्रदायाने आध्यात्मिक लोकशाही स्थापन केली असे का म्हणतात?

8. शिवचारित्रपर पाच बखरी व त्यांचे लेखक यांची नावे सांगा.

9. 'आधुनिक कविपंचक ' असे कोणत्या कवींना उद्देशून व का म्हणतात ?

10. स्वातंत्र्यपूर्व कालखंडातील वास्तववादी मराठी कादंबरीकार व त्यांच्या प्रमुख कादंबऱ्या सांगा.

11. स्वन, स्वनिम, स्वनांतर म्हणजे काय ते लिहा.

12. भारतीय साहित्यशास्त्रात सांगितलेली पाच काव्यप्रयोजने सांगा.

13. ललित साहित्य व शास्त्रीय साहित्य यांमधील नेमका फरक कोणता ते सांगा.

14. साहित्यप्रकारांच्या व्यवस्थापनामागील मूळ करार कोणते ?

15. धर्म सुधारणा करण्याच्या उद्देशाने एकोणिसाव्या शतकात कोणते चार समाज महाराष्ट्रात कार्यरत होते ?

16. वाङ्मयीन अभिरुची म्हणजे काय?

17. लोकसाहित्याच्या अभ्यासाच्या पाच पध्दती सांगा.

18. तौलनिक साहित्याभ्यासाच्या संदर्भात प्रभाव आणि प्रभव म्हणजे काय ते सांगा.

19. मराठीतील स्त्रियांची पाच आत्मकथने व त्यांच्या लेखिका यांची नावे लिहा.

20. ग्रामीण साहित्यनिर्मितीमागे कोणकोणत्या प्रेरणा आहेत ते लिहा.

SECTION - III

This section contains five (5) questions from each of the electives/specialisations. The candidate has to choose only one elective/specialisation and answer all the five questions from it. Each question carries twelve (12) marks and is to be answered in about two hundred (200) words.

(12 x 5 = 60 marks)

विभाग - 3

या विभागात प्रत्येक ऐच्छिक / वैकल्पिक अभ्यासक्रमावर आधारित असे पाच प्रश्न आहेत. उमेदवाराने कोणताही एक ऐच्छिक / वैकल्पिक विषय निवडून त्यावरील सर्व पाचही प्रश्न सोडवावयाचे आहेत. प्रत्येक प्रश्नास बारा गुण असून प्रत्येक प्रश्न सुमारे दोनशे (200) शब्दांत सोडवावयाचा आहे.

(12 x 5 = 60 गुण)

ऐच्छिक - I लोकसाहित्य

21. लोकसाहित्याचे स्वरुप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

22. लोकसाहित्याच्या संशोधनाच्या विविध पध्दतींचा परिचय करुन द्या.

23. लोककथांचे प्रकार व त्यांची वैशिष्ट्ये कोणती ते सोदाहरण लिहा.

24. तमाशा या लोककलेचा परिचय करुन द्या.

25. मराठीतील लोकसाहित्याचे प्रमुख अभ्यासक कोण? दुर्गा भागवत यांच्या लोकसाहित्यविषयक कार्याचे समालोचन करा.

ऐच्छिक - II तौलनिक साहित्याभ्यास

21. तौलनिक साहित्याभ्यासाची संकल्पना व महत्त्व सोदाहरण स्पष्ट करा.

22. एका साहित्यकृतीचा प्रभाव (Influence) दुसऱ्या साहित्यकृतीवर कोणत्या परिस्थितीत व कोणत्या कारणाने पडतो ते उदाहरणे देऊन सांगा.

23. भारतीय साहित्य या संकल्पनेचे विविध पैलू विवरण करुन सांगा.

24. भाषांतरकार्याची उपयुक्तता समजावून सांगा.

25. मराठीतील साहित्यनिर्मितीवर इंग्रजी साहित्याचा कोणता परिणाम झाला आहे ते सांगा.

ऐच्छिक - III स्त्रीवादी साहित्याभ्यास

21. स्त्रीवादी साहित्याभ्यासाचे वेगळेपण व महत्त्व विवेचनपूर्वक लिहा.

22. पारंपारिक समीक्षादृष्टीपेक्षा स्त्रीवादी समीक्षादृष्टीने एखाद्या साहित्यकृतीच्या मूल्यमापनात कोणता फरक पडतो?

23. मराठी नाटकांत कोणकोणत्या स्त्रीसमस्यांचे चित्रण झालेले आढळते? सोदाहरण लिहा.

24. गेल्या पंचवीस वर्षांतील स्त्रियांच्या कवितांचे समालोचन करा.

25. स्त्रियांच्या आत्मकथनांतून बंडखोरीचा सूर प्राधान्याने आढळतो असे तुम्हांला वाटते का? सकारण लिहा.

ऐच्छिक - IV ग्रामीण साहित्य

21. ग्रामीण साहित्याच्या निर्मितीमागील विविध प्रेरणांचा परामर्श द्या.

22. 'ग्रामीण' व 'प्रादेशिक' या संज्ञांमधून कोणता वेगळेपणा सूचित होतो ते साधार लिहा.

23. मराठीतील महत्त्वाच्या दोन ग्रामीण कादंबऱ्यांचा परिचय करुन द्या.

24. मराठी ग्रामीण कवितेमधून प्रकटणाऱ्या अनुभवविश्वाचे वेगळेपणा स्पष्ट करा.

25. एक ग्रामीण लेखक या नात्याने उध्दव शेळके यांची कामगिरी स्पष्ट करा.

ऐच्छिक - V दलित साहित्य

21. दलित साहित्याच्या निर्मितीमागे कोणकोणत्या प्रेरणा आहेत ते साधार लिहा.

22. बाबूराव बागुल यांचे लेखन हा मराठीतील महत्त्वाचा सामाजिक दस्तऐवज आहे असे तुम्हांला वाटते का? सप्रमाण लिहा.

23. 'आठवणींचे पक्षी' या आत्मकथनामागील भूमिका इतर दलित आत्मकथनांपेक्षा वेगळी कशी आहे ते स्पष्ट करा.

24. दलित कवितेतील प्रतिमासृष्टीचा परिचय करुन द्या.

25. शंकरराव खरात यांच्या कथासाहित्याचे समालोचन करा.

SECTION - IV

This section consists of one essay type question of forty (40) marks to be answered in about one thousand (1000) words on any of the following topics.

(40 x 1 = 40 marks)

विभाग - 4

या विभागात निबंधाचा चाळीस (40) गुणांचा एक प्रश्न आहे. या प्रश्नाचे उत्तर एक हजार (1000) शब्दांपर्यंत लिहावयाचे आहे.

(40 x 1 = 40 गुण)

26. पुढीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर निबंध लिहा–

(अ) संत साहित्यातील निवृत्ती व प्रवृत्ती

(आ) चंगळवादी संस्कृतीचे साहित्यावरील आक्रमण

(इ) मराठी भाषेचे भवितव्य

FOR OFFICE USE ONLY							
Marks Obtained							
Question Number	**Marks Obtained**	**Question Number**	**Marks Obtained**	**Question Number**	**Marks Obtained**	**Question Number**	**Marks Obtained**
1		26		51		76	
2		27		52		77	
3		28		53		78	
4		29		54		79	
5		30		55		80	
6		31		56		81	
7		32		57		82	
8		33		58		83	
9		34		59		84	
10		35		60		85	
11		36		61		86	
12		37		62		87	
13		38		63		88	
14		39		64		89	
15		40		65		90	
16		41		66		91	
17		42		67		92	
18		43		68		93	
19		44		69		94	
20		45		70		95	
21		46		71		96	
22		47		72		97	
23		48		73		98	
24		49		74		99	
25		50		75		100	

Total Marks Obtained (in words) ....

(in figures) ....

Signature & Name of the Coordinator ....

(Evaluation) Date ....